

DOI: 10.7596/taksad.v7i2.1512

Citation: Akgün, S. (2018). Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemi Sonrası Sosyal Kimlik Arayışı: Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(2), 418-429. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i2.1512>

Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemi Sonrası Sosyal Kimlik Arayışı: Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi

Seeking Social Identity after the Ottoman Period in Cyprus: The Turkish Cypriot Community of Islam

Sibel Akgün¹

Abstract

The island of Cyprus, one of the most important centers of the Mediterranean, is inseparable from the Anatolian geography for centuries. The Muslim Turkish people who have lived since the time of the Ottoman Empire in Adada have struggled to preserve and then maintain their post-Ottoman existence first. For this purpose, the Muslim Turkish people in the island have always been in contact with the Anatolian geography and have followed this geography closely. At the same time, these people shaped their identities in the axis of Anatolia and organized and strengthened.

This study will analyze the Turkish Cypriot Islamic community, an organization established by Muslim Cypriot Turks after World War I. It is an important organization because it has the word, Turkish, in its name. The aim of the study is to show that this organization plays an important role in the formation of identity and organization of the Cypriot Muslim Turkish people in the framework of the theory of Social Identity. In the theory of social identity, people come together around their individual characteristics as well as their distinctive identities. This new center of affiliation is cognitively or emotionally united around common goals and objectives and appeals to a variety of methods to accomplish them. One of the first of these methods is to establish an organization, especially in the light of the intellectuals. This theory provides a suitable framework for analyzing the Islamic community of the Turkish Cypriot community established in 1924 in Cyprus. For this reason, it is preferred. Data interpretation and analysis in the study are interpreted by explanations and analytical methods on the axis of this theory.

Keywords: Getting organized, Identity, Social identity theory, Turkish Cypriots, Turkish Cypriot Islamic Community.

---

¹ Sakarya Üniversitesi, SBF, Türkiye. E-mail: sgulcan@sakarya.edu.tr

Öz

Akdeniz'in en önemli merkezlerinden biri olan Kıbrıs adası yüzyıllardan Anadolu coğrafyası ile ayrılmaz bir birliktelik içindedir. Adada Osmanlı İmparatorluğu döneminden beri yaşayan Müslüman Türk halkı Osmanlı yönetimi sonrası varlıklarını öncelikle korumak daha sonra da devam ettirmek için mücadele etmiştir. Bu amaçla adadaki Müslüman Türk halkı öncelikle Anadolu coğrafyası ile hep ilişki içinde olmuş hem de bu coğrafyayı yakından takip etmiştir. Bu halk aynı zamanda kimliklerini Anadolu ekseninde şekillendirerek, örgütlenmiş ve güçlenmeye çalışmıştır.

Çalışmada Kıbrıslı Müslüman Türk halkının Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşturduğu örgütlerden Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi adında ilk olarak Türk kelimesinin kullanılması açısından önemli bir örgüt olarak ele alınmıştır. Çalışmanın amacı Kıbrıslı Müslüman Türk halkının Sosyal kimlik teorisi çerçevesinde bir araya gelmesi ve örgütlenmesi ile kimlik oluşumunda bu örgütün önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktır. Sosyal kimlik teorisinde kişiler bireysel özellikleri yanında ayırt edici kimlikleri etrafında bir araya gelmektedir. Bu yeni aidiyet merkezi etrafında bilişsel veya duygusal olarak ortak hedefler ve amaçlar etrafında birleşmekte ve bunları gerçekleştirmek için çeşitli yöntemlere başvurmaktadır. Bu yöntemlerin en başta gelenlerinden biri özellikle aydınların öncülüğünde örgüt kurmaktır. Bu teori Kıbrıs özelinde 1924 yılında kurulan Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesini analiz etmede uygun bir çerçeve oluşturmaktadır. Bu nedenle tercih edilmiştir. Çalışmada veri yorumlaması ve analizi ise bu teori ekseninde betimsel ve analitik yöntemle ele alınarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Sosyal kimlik teorisi, Örgütlenme, Kıbrıs Türk halkı, Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi.

Giriş

Kıbrıs adasında yaşayan Müslüman Türk halkının 1924 yılında kurduğu Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi adında "Türk" ibaresinin kullanıldığı ilk örgütlenmedir. Bu örgüt çerçevesinde Kıbrıslı Müslüman Türk halkı Osmanlı İmparatorluğu'nun sona ermesi sonrası Türkiye Cumhuriyeti ile benzerlik içinde kimliklerini tanımlama konusunda yeni bir aidiyet merkezi arayışı içine girmiştir. Bu durum aynı zamanda adadaki Müslüman Türk halkının yeni kimlik oluşumunun da önemli bir aşamasını oluşturmuştur.

Kıbrıs adası 350 yıla yakın süren Osmanlı İmparatorluğu egemenliğinde ikili bir nüfus yapısı içinde yönetilmiştir. Bu nüfus yapısı çoğunluğu oluşturan Ortodoks Rumlar ve diğer unsur olan Müslüman Türklerdir. Adanın 5 Haziran 1878 tarihinde İngiltere'ye kiralınması sonrasında çoğunluğu oluşturan Ortodoks Rumlar kendi geleceklerini Yunanistan ile birleşme olarak görmüş ve bu doğrultuda siyaset takip etmiştir. Müslüman Türkler ise adanın öncelikli olarak Osmanlı İmparatorluğu egemenliğinde devam ettiğini ve kiralama durumunun geçici olduğunu savunmuşlardır. Osmanlı vatandaşlığı ve aidiyeti içinde bulunan bu halk 5 Kasım 1914'de adanın İngiltere tarafından ilhak edilmesi kararı karşısında büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştır. Savaş sonunda ise Osmanlı İmparatorluğu'nun sona ermesi gerçeği ile yüzleşerek aidiyet ve kimlik krizi içine girmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra meydana gelen siyasal değişimler sonucunda Osmanlı İmparatorluğu'nun devamı olan Türkiye ile hukuksal bağı 24 Temmuz 1923 Lozan Antlaşması ile kesen ada Müslümanları yeni bir kimlik arayışı çabalarına hız vermiştir. Bu arayışta Kıbrıslı Müslüman aydınların ve seçkinlerin taşıyıcı bir rolü olmuştur. Buradaki aydınlar kavramı Antony Smith'in ifade ettiği gibi "...sadece fikirler yaratan ve çözümler yapan kişilerle sınırlı olmayıp, aynı zamanda fikirleri yaygınlaştıran ve bu yönde çaba harcayan bir sosyal tabaka..." olarak görülmelidir (1999: 120).

Kıbrıslı Müslüman Türk halkının aydınlar düzeyinde kimlik oluşumunda bir araya gelme ve örgütlenme aşamasına hız verdiği o dönemde yeni arayışların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu arayışlarda dönemin yeni dinamikleri de etkili olmuştur. Bu dinamiklerden belirleyici olan adanın Müslüman Türk halkının Türkiye Cumhuriyeti'nin geçirdiği ulus - devlet dönüşümü doğrultusunda yeni kimlik inşa arayışıdır. Bu arayış adanın yeni dönemde hukuki statüsünün resmi olarak İngiliz sömürgesi olması ile pekişince giderek artan boyutta bir dönüşüme evrilecektir. Bu yeni dinamikler çerçevesinde 1924 kurulan Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi amaçları dışında Kıbrıslı Müslüman Türk halkının siyasi tarihinde ilk olma özelliği taşıyan niteliklere sahiptir.

Sosyal kimlik teorisi çerçevesinde Kıbrıs özelinde de ele alınabilecek ele alınabilecek olan bu örgütü açıklayabilmek için ise öncelikle kimlik kavramını teorik olarak incelemek gerekmektedir.

Kimlik, insan ile toplumların psikolojik ve sosyolojik olarak kendilerini nasıl tanımladığı ile ilgili anahtar kavramlardan biridir. Bu kavram etrafında bireyler ve toplumlar benzerlik ile farklılıklarını ortaya koymaktadır. Böylece ayırt edici veya birleştirici bir duruma gelmektedir. Din, kültür, tarih, ekonomi, etnisite vs... çeşitli faktörlerin bir araya gelmesi ile oluşan kimlik özellikle siyasal ve toplumsal alanda farklılığı oluşturur. Sosyal kimlik teorisine göre bireyler özellikle siyasal ve toplumsal olarak kolektif kimlik oluşumunda temel rolü oynar. Bu teoride birey kendi özelliklerini koruyarak bir araya gelmiş çeşitli insan topluluklarının yeni bir formda bir araya gelerek, aynı aidiyeti oluşturması ve paylaşmasını sağlar. Çeşitli dinamik unsurların oluşturduğu bu aidiyetin temelinde aydınlar da önemli bir role sahiptir. Bir toplumu oluşturan seçkin aydın grup/ gruplar çeşitli yöntemlerle bu işlevlerini yerine getirmektedir. Örgütlenme ve örgüt kurma bu anlamda kullanılan en önemli yöntemlerden bir tanesidir.

Kimlik, bir toplum, halk veya kişinin kendisini nasıl gördüğü, tarih ve toplum süreçlerinde kendini nasıl konumlandığı meselesini açıklayan merkezi bir kavramdır. Toplumsal değişme ve düzen gibi kavramları ele alırken dikkat edilmesi gereken en önemli şeylerden biri de kimliktir. Kimlik kavramı, daha çok psikolojinin ve sosyolojinin sahiplendiği bir terimdir.

Psikolojide kimlik kavramı daha çok bireyin özne olan yeteneğine vurguda bulunurken, sosyolojide kavram toplumsal ve bireysel arasındaki ilişkilere dikkat çeken bir anlamda kullanılmaktadır. Özellikle toplumsal kimlik, bireyin ait olduğu toplumsal çevrenin değerlerine, normlarına, akıl yürütmesine, sanatına, diline, gelenek ve göreneklerine, diğer kurumlarına karşı geliştirdiği bir aidiyet bilincini ifade eder (Özdemir, 2001: 107-108).

Kimlik kavramının genel tanımı kişilerin, toplum veya toplulukların benzerlik ve farklılıklarını ifade eder. Zira insanı ötekilerden ayıran nitelik ve özelliklerden çok, bazılarıyla ortak olunan değer ile ilişkiler ön plana çıkartmaktadır. Kimlik sorununda farklılığın ve hatta karşıtlığın saklı olduğu ön plana çıkmaktadır. Kimlik, bir özelliğin, bir niteliğin belirtisi oluşuna ya da bir aidiyet duygusuna atıf yapar ve bu işlem, farklılıkları ortaya koyar. Bu bağlamda kimlik, bireyin ya da toplumun niteliklerini, özelliklerini ve nereye ait olduklarını dile getirmektedir (Yıldız vd. 2003: 321).

Söz konusu süreçlerde kimliği oluşturan değişik etmenler, dönemler, arayışlar, kategoriler belirginlik kazanmaktadır. Tarih, gelenek, siyaset, din, ekonomi, sanat gibi temel alanlar kimliğin sınırlarını belirleyen, kayıtlayan ve ortaya koyan etkin faktörlerdir. Kimlik, kendini oluşturma sürecinde ve kendi niteliklerini kazanma ortamında temel alanların belirlemesine muhatap olur ve toplumsal sürekliliğin bir uç noktası haline gelir (Vergin, 1993: 5).

Literatürde tanımlamalarda bir tek kimlik değil birden fazla kimlik çeşidinin olduğu görülmektedir. Kültürün bütününe ait dış gözlemlerle kavranabilen kimlik nesnel, kişiye kendi yerini ve bağlılıklarını hatırlatan gelenek, görenek ve eğitim yoluyla kişide bilinç yaratan öznel kimlik olarak değerlendirilirken; kişiyi ötekilerden ayırmak için kullanılan ayrımlar bireysel kimliktir. Kişinin birden çok kimliği olabilir (Yıldız vd. 2003: 323-324).

Kimlikte iki temel bileşen, tanımlama ve tanınma aidiyetidir. Kendini tanımlama ve toplum içinde belli bir sıfatla, toplumsal olarak tanınma boyutunu içermektedir. Kimlik, aynı zamanda kişinin içinde yaşadığı çeşitli gruplarla olan ilişkilerini ve bu gruplara olan hak ile bağlılık derecelerini tayin etmektedir. Bu hak ve bağlılıklar, kişiler arasında beraberlik ve dayanışma amacını güderler (Karpaz, 1995: 23).

Kimlik toplumsal olarak kabul edilmiş bir dizi farklılıkla olan ilişkisi yoluyla oluşturulur. Özellikle baskılar hüküm sürerken kimliğin varlığını sürdürmesi bazı farklılıkları ötekiye ya da onun yerine geçebilecek bir çok şeyden bir şeye dönüştürebilir. Yani kimlik var olmak için farklılıkları öne çıkarma üzerine yoğunlaşır ve kendi güvenliğini kesinliğini güven altına almak için farklılığı ötekiliğe dönüştürür (Connolly, 1995: 92).

İnsanların yaşadıkları toplumsal ortam pek çok siyasi, kültürel, etnik, ekonomik gelişme ve mücadele kimlik oluşumu ile gelişiminde rol oynar. Kimliğin özellikle toplumsal ve siyasi yaşam ile doğrudan dinamik bir biçimde oluşması ve yorumlanması söz konusudur. Siyasal kimlik, bir grubu ötekenden, bir dizi "ulusal" karakter tanımlayarak ve o dizi ile diğer bütün ötekilerle arasında bir sınır çizerek ayırmaktadır. Bir dayanışma duygusu yaratırlar, sınırdış toplulukların birbirine uymazlıklarını ifade etmek üzere kullanılırlar, insan gruplarını harekete geçirmek üzere simge üretirler. Bu anlamda toplumsal ve siyasi kimlik bazı bireyler tarafından paylaşılıp diğerleri tarafından paylaşılmayan kültürel sürekliliğin çeşitli biçimlerinin oldukça ayrıntılı olarak tanınmasıdır. Özellikle milliyetçilik siyasi kimlik içinde oluşturduğu topluluk fikrini hem sınırsal hem de siyasi olarak gerçekleştirmek üzere, ortak noktaları harekete geçirerek örgütlemekte ve hazırlanmış bir siyasi programa dönüştürecek şekilde vurgulamaktadır (Yıldız vd. 2003: 326).

Toplumsal ve siyasi kimliğin oluşum ve gelişiminde ötekilik, hayatın her alanında kendi menfaat ile farklılıklarına bilinçli şekilde sahip çıkmaları ile sürekli hale gelebilir. Devamında somut bir toprağa bağlılık, ortak tarihsel geçmişe, değerler ile kültüre dayanan, ortak amaçlar çerçevesinde bir araya gelen toplumlar değerler sistemi üzerinden kimliklerini güçlendirir ve pekiştirir. Böylece kültürel değerler, dil, din, semboller, ortak amaçlar toplumsal ve siyasi kimliğin güçlendirilmesinde etkin rol oynayan unsurlardır ve aynı zamanda milli kimliği oluştururlar (Domaniç, 1997: 116).

Özellikle toplumsal ve siyasi kimlik farklı olan ile karşı karşıya gelmekten geri durmakta, egemen bir ortamda oluşmamışsa, kendini dışlanma ve baskı altında hissediyorsa karşı taraflarla daha çok rekabet etmeye veya farklılıklarını vurgulamaya başlamaktadır. Yani kendini farklı değerlerde, inançlarda, akıl yürütmelerde, farklı eylem stratejilerinde ve yaşam biçimlerinde, farklı organizasyonlarda biçimlendirmektedir. Çatışma ve kendini kuşatılmış hissetme durumlarında her kimlik kendi özünü daha belirgin ve net biçimde ifade etmek için daha sıkı bir araya gelmekte, şekilsel veya kurumsal girişimlerini arttırmaktadır. Bunun en önemli yöntemleri ise basın yayın yoluyla, kültürel ve eğitsel faaliyetlerle, yasal ve anayasal taleplerle, toplantılar düzenleyerek ve örgütlenmeler kurarak kendi kimliğini güçlendirmeye, sürekli kılmaya çalışmaktır (Münch, 1994: 4, Sözen, 1999: 15).

1970'lerde gelişmeye başlayan Sosyal kimlik teorisine göre bireyler diğerlerinin yaş, cinsiyet, dini ve siyasi inanış gibi belirli bir gruba aidiyeti ile ortaya çıkan çeşitli benlik sınıflamalarına göre kendilerini konumlandırmaktadır. Böylece kolektif bir kimlik oluşturmaktadır. Bu kavram bireylerin belirli bir gruba atfettikleri duygusal değer veya bu gruba aidiyet olarak tanımlanmaktadır. Bu aidiyet hissi bireyin kendini tanımlamak için bağlı olduğu sosyal sınıfın özelliklerini kullandığı kimliğe odaklanmaktadır. Bu nedenle sosyal kimlik, yaştan mesleki gruba kadar çok farklı sosyal sınıflardan kaynağını alabilmektedir. Birey düzeyinde onların temel özelliklerini ortaya koymakta, bir örgüte aidiyet ise sosyal kimliğin bir başka kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır (Duman vd. 2013, 76-78).

Sosyal kimlik teorisinde bireyselliğin ötesinde topluma ya da toplumsal yaşantıya uygun şekilde davranış kalıpları sergilemek, bireyin psikolojik özelliklerinden öte bir alana ya da uzama adım atması olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda birey topluluk ya da toplum temelli kendini tanımlama sürecinde aktif hale gelir. Kolektif bir yapı içinde birey, bireysel özellikleri ile birlikte ama onun ötesinde kendi muhtevasında bir

yer edinmeye çalışır. Sosyal kimlik sürecindeki mensubiyet ve aidiyet ikilisi doğrultusunda evrilir (Yanık, 2013: 228-229).

Birey, psikolojik özellikleri itibari ile kimlik inşasında temel rol oynar. Kimlik adı verilen bireysel ve toplumsal olgu da ise birey içinde yaşadığı dünyadan ayrı olarak düşünülemez. Toplumsal, siyasi ve tarihsel bağlamı içinde birey, topluluk veya grup normlarına dayalı olarak geliştirdiği kolektif kimlik algısı ile siyasi, dinsel, etnik vs... kimlik yaratımı sürecine dâhil olur. Birey grup içi dayanışma süreci de göz önüne alındığında kavrayışın oluşumunda ve şekillenmesinde önemli bir işlevi yerine getirir. Ama bireyler, toplumsal gruplar içinde buldukları şartlara bağlı olarak bu malzemelerin anlamını yeniden düzenlerler ve ortak bir bilinç oluştururlar (Castells, 2006: 14).

Sosyal kimlik teorisinde önce birey özellikleri ile daha sonra grup özellikleri ile bir araya gelen topluluklar hem bilişsel düzeyde hem de duygusal düzeyde oluşturulan örgüt ile özdeşleşme sağlamaktadır. Bir örgüte mensup olan bireyler o örgütün belirleyici özelliklerine dair farklılaşan algılara sahip olsalar da örgüt kimliği de işin içine girince örgütün genel değerlendirmeleri bir bütün olarak tanımlanabilmektedir. Böylece güçlü bir örgütsel kimlik algısına sahip bireyler, örgüt kimliğini destekleyecek şekilde olumlu davranışlar sergilemektedir (Hatch vd. 1997: 1000-1001).

Sosyal kimlik teorisine göre belirli örgütlenmeler etrafında bir araya gelen bireyler aynı zamanda örgütsel bir kimlikte oluşturmaktadır. Örgütsel kimlik o örgüte üye olan bireylerin davranışlarını etkileyen çok güçlü bir kurgu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kurgunun içinde aidiyet duygusu geliştirme, özdeşleşme, sorumluluk hissetme, bağlı olunan amaç ve hedefleri paylaşma, diğer alanlara bu amaçları/ hedefleri yayma, normatif bağlılık ile süreklilik oluşturma gibi kavramlar girmektedir (Allen vd. 1990: 2-3).

Her toplumun içinde belirli durumlarda karşılaşılan sorunları çözümlenmek ve gereksinimleri gidermek için kullanılan çeşitli araçlardan biri olan örgüt kavramı, aynı zamanda ekonomik ve sosyal sisteme içinde karşılıklı etkileşim sonucu kurulur. Belirli bir toplumda faaliyetlerini sürdüren örgütler, üyelerinin kendilerine özgü inançları, değer yargıları, çeşitli olaylar karşısındaki tavırları ile birlikte ortak amaçlar, planlar, politikalar oluşturur. Hemen her örgüt amaçlarına ulaşabilmek için üyelerinin desteği ile etkinlik ve verimlilik sağlar (Köse vd. 2001: 221-222).

Her örgütün kendi kurallarına, geleneklerine, göreneklerine, amaçlarına ulaşmak için bir kültür oluşturduğu görülmektedir. Etkin örgütlerin insanların davranışlarını yönlendiren normlar, değerler, inançlar ve alışkanlıklar oluşturduğu görülmektedir. Böylece örgüt amaç ve hedeflere ulaşmada bireysel özellikler dışında ortak bir bilinç oluşturmaktadır. Örgütte amaçlara ulaşabilmek için bireylerin desteği ve etkin katılımı ile çeşitli durumlar karşısında ortak kararlar, tavırlar, normlar ve hedefler oluşturmaktadır. Böylece amaçları en etkin şekilde gerçekleştirmek için hedeflenmektedir (Köse vd. 2001: 222).

Özellikle kimliğin oluşum ile gelişiminde ve örgütlenmesinde seçkinler düzeyinde ekonomik, siyasal, kültürel açıdan bütünleşme görülmektedir. Yani seçkinler düzeyinde kimliğin dönüşmesi ve eski yapıya alternatif getirme çerçevesinde yeni yapılanmaların oluşması söz konusudur. Seçkinler grubu içinde yaşadığı toplumun durumuna veya siyasal- bürokratik ortama uygun olarak taleplerini çeşitli biçimlerde (basın-yayın, örgütler kurarak, siyasal karar alma mekanizmalarına girerek vs...) ortaya koymaktadır. Böylece kimlik oluşumu ve gelişimi süreçlerinde aktif rol oynamaktadır (Güldiken, 2006: 159-160).

Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi'nin bu teori çerçevesinde ele alınması öncesinde bu örgütün kuruluşu ve o dönemdeki gelişmelere bakmak gerekmektedir. Böylece örgütün birey düzeyinden grup düzeyinde aidiyet merkezi oluşturması, geliştirmesi ve örgütlenmesi daha anlaşılır olacaktır.

Örgütün Kuruluşu

1914 - 1918 yılları arasında yaşanan gelişmeler Kıbrıs'ta yaşayan Müslüman Türk halkı için adeta bir dönüm noktası olmuştur. Bunun en önemli nedeni ise Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşına girmesi nedeni ile adanın İngilizler tarafından 1914 yılında ilhaki ve bu ilhak sonrası Kıbrıslı Müslüman Türk halkı arasında yaşanan aidiyet ve kimlik bunalımıdır.

Bu aidiyet ve kimlik krizi Birinci Dünya Savaşı bitiminde artarak devam etmiştir. Anadolu'da Kurtuluş Savaşı başladığında Kıbrıslı Müslüman aydınlar arasında "Osmanlı" ve "İslam" kimliğinin yanı sıra "Türk" kimliği üzerinden bir bilincin gelişmeye başladığı görülmektedir. Aslında bu durum adada yaşayan Müslümanların yeni konjonktür içinde buldukları şartların değişmesi ile doğrudan ilgilidir. Savaş bitiminde adanın geleceği konusunda yaşanan endişeler ve adada yaşayan çoğunluk Rum halkının Yunanistan ile birleşme umutlarının artması şartları Müslümanlar aleyhine çevirebilirdi. Osmanlı İmparatorluğu'nun savaş bitiminde yenik devlet statüsünde olması şartları daha da ağırlaştıran yeni bir dinamiktir. Bu nedenlerle Anadolu'da başlayan mücadele ve Kurtuluş Savaşı süreci yakından takip edilmeye başlandı. Bu aşama, Osmanlı ve İslam kimliklerinin yanı sıra yeni bir kimlik oluşumunun da ortaya çıkması demektir. Bu anlamda Kıbrıs'ta Kurtuluş Savaşı sırasında yayımlanan gazetelerde savaş ile ilgili gelişmeler yakından takip edilmesi ve Türk sözcüğüne olumlu anlamlar yüklenerek haberler yapılması dikkat çekicidir.

Kıbrıs'ta o dönemde yayımlanmaya başlayan *Doğru Yol*, *Söz*, *Hakikat*, *Ankebut* gibi gazeteler Türkiye'deki milli hareketleri ve ulusal direnişi, Mustafa Kemal'in başlattığı Kurtuluş Savaşıyla Ankara'daki bir Milli Meclisle milli bir Hükümet kurulması olaylarını Kıbrıslı Müslüman Türk halkına duyurmaktaydı. Örnek olarak 5 Eylül 1921 tarihli *Söz* gazetesinde Mehmet Remzi* Anadolu'da Yunanistan ordularına karşı gerçekleştirilen mücadele ile ilgili şunları yazmaktaydı:

"...Hürriyet ve istiklalini kurtarmak ve bütün diğer milletler gibi hukuku hayatıyesini temin için harb etmeye mecbur olan Anadolu Türkleri şu günlerde Yunan askerleriyle pek kanlı bir muharebeye girmiştir. Anadolu Türkleri mevcudiyet ve istiklallerini müdafaa için harb ediyorlar...Türklerin bu istiklal harbinde bilfiil muavenet etmek şerefinden mahrum olan bizim gibilere terettüp eden vazife, onların muvaffakiyeti için Cenab-ı Allah'a yalvarmak ve bu harbte feda-ı can eden muazzafların umum Türk ve Müslümanların yed-i emanetine tevdi ettikleri masum yavruların imdadına koşmaktır..." (5 Eylül 1921 tarihli *Söz* gazetesinden akt. Fedai, 1985: 20).

12 Ocak 1920 tarihli *Doğru Yol* gazetesinde ise yine Remzi Okan tarafından "Felaketzede Kardeşlerimize Muavenet" başlıklı yazıda şunlar yazılmaktaydı:

"...Anadolu, Türkün son yurdu, son merciidir. Oradaki kardeşlerimizin böyle sefaletler, mahrumiyetler içinde helak olmasına seyirci kalırsak dünyada en alçak insanlar bizler oluruz. Bu felaketler hepimize büyük bir ders-i intibah olsun..." (12 Ocak 1920 tarihli *Doğru Yol* gazetesinden akt. Fedai, 1985: 21).

6 Ağustos 1921 tarihli *Ankebut* gazetesinin 48. sayısında "Türk Yunan Muhaberesi" başlıklı yazıda ise Kurtuluş Savaşı ile ilgili haber ve bilgiler yer almaktaydı. Bu yazıda savaş ile ilgili şu cümleler yazılmaktaydı:

---

* Mehmet Remzi (1885-1942) Kıbrıslı Müslüman Türk halkının en önemli aydınlarından biridir. Öğretmen olan Remzi, aynı zamanda Kıbrıslı Müslümanların içinde yaşadığı siyasi sorunlarla yakından ilgilenen ve yaşadığı Birinci Dünya Savaşı döneminde çeşitli çabalar içinde bulunmuş bir önderdir. 8 Eylül 1919'da çıkmaya başlayan *Doğru Yol* gazetesinin başyazarı olan Remzi, 9 Eylül 1920'de gazetenin kapanması sonrası 1920'de *Söz* gazetesini yayımlamaya başlamıştır. *Söz* gazetesi ise 22 Ocak 1922'de yayımına son vermiş ve 5 Mart 1934'te tekrar yayımlanmaya başlamıştır. *Hakikat* Larnaka'da 1920- 1923 yılları arasında yayımlanmış gazetedir. *Ankebut* ise 1920-1923 yılları arasında Larnaka'da yayımlanmış bir gazetedir. *Ankebut*, örümcek anlamına gelmektedir (Keser, 2013: 57; Emgili 2013: 113; Demiryürek, 2003: 38)

“...Dün ve bugünün ahvalini takip edenler malumdur ki Yunan başvekili Hunnaris Londra konferansından Atina’ya avdetinde bu konferansın Yunanistan için Anadolu meselesinin hallini Yunan silahına terk etmesi olduğunu söylemiştir. Hunnaris, bunu büyük bir muvaffakiyet olarak ilan etmiş ve gerek muhafil-i siyasiyede gerekse gazetecilere açıklamıştır...” (6 Ağustos 1921 tarihli *Ankebut* gazetesinden akt. Birinci vd., 1989: 24).

Öte yandan bu dönemde siyasal kimlik oluşum sürecinde örgütlenme aşamaları söz konusudur ve kurulan örgütlerde İslam ile Türklük kavramları iç içe bir görünümünde sergilemekteydi. Nitekim 1924 yılında Kıbrıslı Müslüman Türk aydınlar tarafından kurulan “Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi” bu dönemin en somut örgütlenmesi olarak ortaya çıkmaktadır (Evre, 2004: 61). 1920-1930 yılları arasında Kıbrıslı Müslüman Türklerin dönemin konjonktürüne uygun olarak örgütlenmesi için kurduğu Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi adada yüzyıllardan beri varlık mücadelesi veren halk için önemli bir kimlik dönüşümünün başlangıcı olmuştur.

1970’li yıllarda ortaya çıkan Sosyal kimlik teorisi çerçevesinde Kıbrıs’ta Müslüman Türkler tarafından kurulan Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi Kıbrıslı Müslüman Türk bireylerin siyasi inanış gibi grup aidiyeti çerçevesinde benliklerini tanımladıkları bir örgüt olmuştur. Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi Sosyal kimlik teorisindeki birey düzeyinden grup düzeyine kolektif kimlik oluşumunda siyasi düşüncelerin kendini tanımlama ve ortaya koyma çerçevesinde ortaya çıkan Kıbrıs’taki ilk örgütlenmedir. Kıbrıslı Müslüman Türklerin kolektif kimliklerinin “Türk” olarak ifade edilmesi Türkiye’de 1923 yılında kurulan Cumhuriyetin etkisi ile ilk kez bu örgüt çerçevesinde ortaya çıkmıştır. Örgütün adı, kurucuları ve çalışmaları da bunu açık olarak ortaya koymaktadır.

Bu örgüt 1924 yılında Kıbrıs Müftüsü Mehmet Ziyaeddin Efendi’nin* öncülük etmesi ile kurulmuştur. Mehmet Ziyaeddin Efendi Kıbrıslı Müslümanların o dönemde en önemli kurumsal örgütü olan Müftülük makamında olmasının dışında halkının siyasi ve toplumsal hayatında önemli bir yere sahiptir. Mehmet Ziyaeddin Efendi aynı zamanda 10 - 12 Aralık 1918 tarihleri arasında Lefkoşa’daki evinde Remzi Okan ile birlikte Kıbrıslı Müslüman Türk halkının Birinci Dünya Savaşı bitiminde en önemli kurumsal örgütlenmelerinden biri olan Meclis-i Milliye de toplamıştır. Bu toplantıda alınan iki karar ile Müslüman Türk halkının savaş bitiminde adanın Yunanistan ile birleşmesine karşı çıktığı ve egemenliğin Osmanlı İmparatorluğu’na iade edilmesi istekleri dile getirilmiştir. Böylece ada Müslümanları adanın ve kendi geleceğinin tayininde Osmanlı kimliğini ve aidiyetini vurgulayarak gerekirse savaş sonrası düzenlemeleri için toplanacak olan Paris Barış Konferansına gitmek istemeleri söz konusudur (Akgün, 2014: 241).

Dolayısı ile Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi Anadolu’da gerçekleşen Kurtuluş Savaşı dönemi sonrası yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile adadaki Müslüman Türklerin kimlik oluşumunda ve gelişiminde önemli bir rol üstlenmiştir.

Örgütün Sosyal Kimlik Teorisi Çerçevesinde Yeri

Yukarıda ele alındığı gibi Sosyal kimlik teorisi çerçevesinde siyasal ve toplumsal olarak birey düzeyinden toplum düzeyinde kimlik oluşumunda bir çok etken rol oynamaktadır. Teoriye göre bireyler diğerlerinin yaş,

---

* Müftü Hacı Hafız Mehmet Ziyaeddin Efendi (1850-1936), Lefkoşa’da dünyaya gelmiştir. Hafızlık eğitimi alan Ziyaeddin Efendi Rüştüye’de başöğretmenlik yaptıktan sonra 1895 yılında yasama organı olan Kavanin Meclisi Lefkoşa- Girne mebusluğuna kendi halkının oyu ile seçilmiş, iki dönem bu görevi yerine getirmiştir. 1904 yılında Lefkoşa- Girne Kadılığına atanan Ziyaeddin Efendi 1909 yılına kadar bu görevde bulunmuştur. Müftü Ziyaeddin Efendi Kıbrıslı Müslüman Türk halkının bir çok siyasi ve sosyal olayında yer almıştır. Ziyaeddin Efendi, 1890’da Başkadı Ebuylhayr Efendi’nin önerisiyle kurulan Cemiyet-i Hayriye-i İslamiye’nin kurucu üyelerinden olup, 1901 yılında ise Lefkoşa’da kurulan İslam İttihar Sandığı’nı da başkanlığını yürütmüştür. Bu sandık 1924’te bankaya dönüşmüş ve bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Lefkoşa Türk Bankası olarak hizmet etmektedir (Gazioğlu, 2000: 455).

cinsiyet, dini ve siyasi inanış gibi belirli bir gruba aidiyeti ile ortaya çıkan çeşitli benlik sınıflamalarına göre kendilerini konumlandırmaktadır. Bu kimlik oluşumunda ilk aşamadır. Daha sonrasında ise grup düzeyinde örgütlenme yolu ile aydınlar öncü rolü oynayarak grup kimliklerini örgütlenme aşamasına geçilmektedir.

Kıbrıs'ta Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi'nin adada Kıbrıs Müftüsü öncülüğünde kurulduğunu ve öğretmen, gazeteci, avukat gibi aydınlar kanalıyla Müslüman Türk halkının etnik kimliklerinin ifade edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu örgütlenmenin temelinde adanın 1923 yılında egemenliğinin değişmesi önemli rol oynamaktadır.

24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşmasınının 16., 20. ve 21. maddeleri ile Kıbrıs adasının egemenliği hukuksal olarak İngiltere'ye bırakılmıştır. Antlaşmanının 16. maddesi ile adanın egemenliğinin İngiltere'ye bırakıldığı kabul edilmiştir. 20. madde Türkiye'nin 5 Kasım 1914'te İngiltere tarafından adanın ilhak edilmesi kararını tanıdığını beyan etmektedir. 21. madde ise adada yaşayan Türk tebaanın antlaşmanın yürürlüğe gireceği tarihte İngiliz tabiiyetine gireceği ve Türk tabiiyetini yitireceği belirtilmektedir (Keser, 2013: 58).

Aynı antlaşma ile eş zamanlı olarak 29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesi ve Türk kimliği etrafında yeni devletin şekillenmesi nedeniyle de Kıbrıs adasında yaşayan Müslüman Türk halkı aidiyet arayışını hızlandırmıştır. Bu arayış aynı zamanda halk ileri gelenleri nezdinde örgütlenme çabalarını hızlandırmıştır. Kıbrıslı araştırmacı yazar Harid Fedai bu arayışı ve Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi'nin kurulmasına yol açan gelişmeleri şu şekilde yazmaktadır:

"...Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanı ile Anadolu'dan kopmamıza yol açacak olan Lozan antlaşması arasındaki günler, örgütlenme konusunu yeniden gündeme getirir. Ve toplum sorunlarını dert edinenler 1924 yılının ilk aylarında bir örgüt kurma hazırlıklarını başlatarak, her kazada geçici kurullar heyet-i muvakkata) oluştururlar. Bunlardan Magosa kazasında; kaza geçici kurulunun çağrısı üzerine köy temsilcilerinden oluşan genel kurul 7 Haziran 1924'de Magosa'da toplanır..." (Fedai, 1986: 1-2).

Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi adlı siyasal örgüt için 7 Haziran 1924'de Mağusa'da yapılan genel kurul toplantısı Lefkoşa'da yayımlanmakta olan *Hakikat* gazetesinde avukat Midhat Bey tarafından örgütün Müslüman halkın kimlik arayışındaki yeri şu şekilde ele alınmıştır:

"Muhterem Efendiler: Malum olduğu veçhile ceziremiz Harb-i Umumi'den evvel Türkiye'nin ecza-i mütemmimesinde idi. Bu Ada'daki Türklerin vaziyeti ba- muahede-i muayyen bulunuyor idi. Harb-i Umumi ve onu takip eden muahede-i sulhiye o vaziyeti tevdil ve Ada'yı İngiltere devletine terk eyledi. Vaktiyle Hind denizlerinden Viyana surlarına kadar imtidad ederek bugünkü hudutlarına sıkışmış olan Türkiye'den vakit vakit ayrılan memleketler de hep bizim bugünkü vaziyetimizde kalmışlardır...Şimdi burada da aynı meseleler karşısında bulunuluyor. Gidilecek mi? Kalınacak mı?. Gidilecekse servet-i şahsiye ve milliye ne olacak?. Nasıl ve nereye gidilecek? Kalınacaksa muhafaza-i mevcudiyet için hükümet-i mahalliyeden muavenetiyle neler yapılabilecek? Bendeniz buradaki Cemaat-ı İslamiye'nin gitmesi için bir lüzum-u şadid görememekle beraber her ne olur bu meselenin o cemaatan düşünülmesini muvafık bulanlardanım. Fakat nasıl düşünülecek?...Bazıları bu büyük zat tarafından umumi bir davet tensib ettiler. Maalesef bu olamadı. Bazıları başka makamattan irşat lüzumuna kaail oldular. Fikrimizce bu da doğru değildir. Çünkü teşkilat-ı matluba yalnız ve yalnız hükümet-i mahalliyenin muavenet ve muvafakatıyla yapılabiliyor. O halde beklemeye lüzum yok ve madem ki umumi bir davet de olmadı ve olamıyor, meseleyi sadeleştirmeli. Böyle düşünerek bu kazada bir heyet teşkili ve bu heyetlerden ifraz edilecek beşer kişi ile münasib bir makaldı bir kongre akdi daha amali ve kolay addedildi. İşte bugün bu maksatla buraya davete dildiniz. Heyet-i muvakkatanın vazifesi bugün hitam bulunuyor. Arzu edenlerinizi yeniden intihab edebilirsiniz. Diğer kazalara aynını icra ederlerse kongre kolaylıkla intikad etmiş olur..." (8 Haziran 1924 tarihli *Hakikat* gazetesinden akt. Fedai, 1986: 12-13).

Örgütün Kadı Muhittin Efendi'nin kitaplığında bulunan "Kıbrıs Türk Cemaat-ı İslamiyesi'ne Mahsus Teşkilat-ı Esasiye Nizamnamesi" adlı broşürün bu örgütün tüzüğü olduğu anlaşılmıştır. Bu tüzükte Cemiyetin amacı açıklanırken adadaki yeni kimliğin oluşum ve gelişimine de çok önem verildiği şu şekilde belirtilmiştir:

"Teşkilatın amacı, adadaki Türk İslam Cemaatinin mevcudiyet ve bekasını, inkişaf ve terakkisini, tekamül ve tealisini temine çalışmaktır...". Tüzükte ayrıca bu örgütün adadaki Kıbrıslı Müslüman halkının okulları, eğitimi, Şeriye Mahkemeleri ile ilgili düzenlemeler ve gelişmeler yapılması için de uğraş vermeyi amaçladığı anlaşılmaktadır. Bu tüzük kurulan komiteler tarafından 1 Şubat 1925'te tüzel kişiliğe kavuşmuştur (Fevzioğlu, 1998: 18).

Ancak Kıbrıs'ta Müslüman Türk halkının kimlik oluşumunda ve gelişiminde ilk olma özellikleri taşıyan bu örgüt çok uzun dönemli olamamıştır. Kıbrıslı avukat Fadıl Korkut "Cemaat İşlerimize Bir Bakış" adlı makalesinde örgütün kuruluşu ve sonrasındaki durumunu şu şekilde anlatmaktadır:

"...Cihan harbinden sonra cemaat işlerimiz 1924'de kurulmuş olan Cemaat-ı İslamiye teşkilatında belirdi. Bu teşkilat o zamana kadar cemaat adına olarak yapılmış olan teşebbüslerin en esaslısı idi. Kıbrıs'ın her yanından gelen temsilciler Evkaf, Şeriye mahkemeleri, okullar ve sair meseleler hakkında görüşleri tesbit ettiler ve belli bir program üzerine çalışmaya giriştiler. Fakat bu teşkilatın ömrü uzun sürmedi. Çünkü gene muhalifler boş durmadılar ve teşkilatın temelini sarsmak için ellerinden gelen emeği geri bırakmadılar. O sırada teşkilat üyelerinden bazı kimselerin hükümet memuriyeti kabul etmiş olmaları muhaliflerin ekmeğine bal sürdü. Diğer üyelerin de memuriyet peşinde koştukları halkın arasında yayıldı ve bu suretle bu gerekli teşkilat da çöküverdi..." (Korkut, 1945: 45).

Kıbrıslı araştırmacı Nazım Beratlı da bu örgütün Müftünün başını çektiği bir grup aydın tarafından kurumsallaştırıldığını, ancak örgütün kilit noktasındaki isimlerin daha sonra iyi maaşlarla devlet hizmetine alındığını belirtmektedir. Böylece örgütün amacı ve ruhunun çöktüğünü, 1931'e kadar halkın toparlanamadığını yazmaktadır (Beratlı, 1999: 66).

Çok uzun ömürlü olmasa da Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi örgütünün önemi Kıbrıslı Müslüman halkın ümmet düşüncesinin aşılıp ilk defa resmi düzeyde kurulmuş bir oluşumda "Türk" adının telaffuz edilmesidir. Bu aynı zamanda adadaki Müslüman halkın siyasi kimliğinin içine etnik aidiyetinde girmesinin başlangıcını temsil eder. Örgütün kuruluş amacı ile birlikte adadaki Müslümanların yüzyıllardan beri kullanılan "İslam" tanımı dışında ilk kez "Türk" ifadesini de kullanması önemli bir durumdur. Bu gelişme başlı başına kuruluş amaçları dışında halkın aydınların öncülüğünde etnik kimlik aidiyetinde kimliği için önemli bir yeni döneme girildiğini göstermektedir.

Anadolu'da Kurtuluş Savaşı sonrası 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edilmesi ve önemli bir kimlik dönüşümü yaşanması Kıbrıslı Müslüman Türk aydınlarını da etkilemiştir. Böylece Cumhuriyetin ilanı sonrası 1924'te adadaki sorunlarına dikkat çekmek için kurulan örgüt bu amacının dışında siyasi kimlik dönüşümünde "İslam" ile birlikte "Türk" kelimesini de kullanmaya başlamıştır. Böylece Sosyal kimlik teorisindeki birey düzeyinden grup düzeyine evrilen aidiyet merkezi etnik kimlik çerçevesinde oluşmuştur. Bu durum aynı zamanda teorideki aydınlar kanalıyla örgütlenme sonucu güçlenen ve devamı sağlanan kimliğin önemli bir aşaması olmuştur. Uzun ömürlü olmasa da bu örgütlenme ile Kıbrıslı Müslüman Türk halkı kimliklerini gruplaşarak ve örgütlenerek Anadolu coğrafyasındaki değişimleri yakından takip ederek, dönüştürmeye başlamıştır.

Sonuç

Kıbrıs özelinde kimlik oluşumu ve örgütlenme, adanın kendine özgü koşulları Birinci Dünya Savaşı bitiminde yeni bir aşamaya geçmeye başlamıştır. Adanın Osmanlı İmparatorluğu egemenli sonrası İngiltere'ye kiralması adada yaşayan halklardan Müslüman Türkler için başta geçici bir durum olarak görülmüştür.

Osmanlı ve İslam kimliği içinde bulunan Müslüman halk Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması ile kimlik ve aidiyet noktasında ikilem içinde kalmıştır. Savaş başlangıcında adanın İngiltere tarafından ilhaki, savaş bitiminde ise Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması ile karşı karşıya kalan halkın yeni durum karşısında aidiyet ve kimlik arayışını hızlandırmıştır. Adada çoğunluk durumunda bulunan Ortodoks Rum halkı karşısında varlığını devam ettirme ve yönetimin değişmesi ihtimali kimlik arayışlarını çeşitli örgütlenmeler yolu ile ortaya koyma ihtiyacı doğurmuştur.

Müslüman Kıbrıs halkının seçkinler düzeyinde önce savaş bitiminde 1918 Aralığında Meclis-i Milli kongresi toplaması, daha sonrasında ise Anadolu'da başlayan Kurtuluş Savaşı sürecine yakın ilgi göstermesi tesadüfi gelişmeler değildir. Anadolu'daki Kurtuluş Savaşı sonrası 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşması ile adanın egemenliğinin hukuksal olarak İngiltere'ye bırakılması sonrasında da yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti varlıklarının devamı ve aidiyet merkezi noktasında yeni odak noktası olmuştur. Yine seçkinler düzeyinde yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin içinde bulunduğu kimlik hali veri olarak alınmış ve kurulmaya devam edilen örgütlerde bu durum çok net olarak ortaya konulmuştur.

1924 yılında öğretmen, Müftü gibi seçkinler düzeyinde oluşturulan yeni örgüt "Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi" bu anlamda ilk defa ada halkının Osmanlı, İslam gibi kimlik tanımlamalarının yanına Türk sıfatını da eklemiştir. Bu örgüt adada daha önce kurulan örgüt veya oluşumlardan farklı olarak içinde Türk ibaresinin geçtiği ilk örgüttür. Ada halkının varlıklarının ortaya konması -eğitim- din gibi sorunları ile birlikte kimlik oluşumunda yeni bir aşamayı ortaya koyan bu örgüt, kalıcı olmasa da örgütlenme yoluyla bireysel özelliklerin ötesinde yeni bir kimlik tanımlaması etrafında bir araya gelmeleri demektir.

Sosyal kimlik teorisinde ortak hedef ile amaçlar etrafında bir araya gelen ve yeni bir bütün oluşturan bireyler, siyasal ve toplumsal kimliklerini Kıbrıs özelinde ilke defa bu örgüt ile ortaya koymuşlardır. Çalışmanın ortaya koymayı hedeflediği sonuç çerçevesinde Kıbrıslı Müslüman Türkler Türkiye'de 1923 yılında Cumhuriyetin kurulması ile beraber etnik kimliklerini ortaya koymaya başlamıştır. Kıbrıs'ta Müslüman halkın kendini ilk kez Türk olarak tanımladığı bu yeni kimlik, Cumhuriyetin ilanı sonrası çok geçmeden 1924 yılında Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi'nin kurulması ile çok net olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kimlik adadaki Müslüman Türklerin diğer bir kolektif kimliği olan Müslüman kimliği ile birlikte bir süre daha kullanılmaya devam edilmiştir. Ancak ilerleyen dönemlerde yeni örgütlenme aşamalarında bu tanımlama daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır ve bugüne kadar devam eden bir süreklilik unsuru haline gelmiştir. Bu nedenle Sosyal kimlik teorisi çerçevesinde grup kimliğinin oluşumunda siyasal ve etnik faktörlerin etkisi ve oluşan yeni kimliğin örgütler kurulması yoluyla sürekliliğe kavuşması, Kıbrıs özelinde Kıbrıs Türk İslam Cemaat-i İslamiyesi'nin kurulması ile birlikte ortaya çıkmaktadır. Bu durum aynı zamanda Kıbrıslı Müslüman Türklerin Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi'ni Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesinden bir yıl sonra kurarak, Anadolu coğrafyası ile olan derin etnik, dinsel, tarihsel bağlarını da süreklilik içinde korumaya çalıştığının göstergesidir.

Kaynakça / Reference

Akgün, Sibel (2014). "Meclis-i Milli'den Ulusal Kongre'ye Kıbrıs Türk Halkının Kongre Yöntemi ile Örgütlenme Hareketleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 34, 236- 246.

Allen Natalie J. & Mayer John P. (1990). "The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative Commitment to the Organization", *Journal of Occupational Psychology*, 63, 1- 18.

Beratlı, Nazım (1999). *Kıbrıs Türklerinin Tarihi*, Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları.

Birinci Ergin & İsmail Sabahattin (1989). *Atatürk Döneminde Türkiye – Kıbrıs İlişkileri (1919 – 1938)*, Lefkoşa: Akdeniz Haber Ajansı Yayınları 8.

Castells, Manuel (2006). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum, Kültür*, (Çev: Ebru Kılıç), Cilt: II, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Connolly, William E. (1995). *Kimlik ve Farklılık*, (Çev: Ferma Leakesizalın), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Demiryürek, Mehmet (2003). "Ankebut ve Milli Mücadele", *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 2, 37-52.

Domaniç, Neşe Nur (1997). *Milliyetçilikler*, İstanbul: Sarmal Yayınevi.

Duman, Atakan Şirin; Paşamehmetoğlu Aysin & Poyraz, Ahmet Burak (2013). "Örgütsel Kimlik Algısı, Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Jobeps*, Volume: 2, Number 4, 76-87.

Emgili, Fahriye (2013). "Kıbrıs'tan Türkiye'ye Yapılan Göçlerin Kıbrıs Türk Basınına Yansımaları 1923- 1938", *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, Güz, Sayı: 39, 111-136.

Evre, Bülent (2004). *Kıbrıs Türk Milliyetçiliği: Oluşumu ve Gelişimi*, Lefkoşa: Işık Kitapevi Yayınları.

Fedai, Harid (1985). "Doğru Yol ve Söz Gazeteleri", *Yeni Kıbrıs Dergisi*, No: 5, Cilt: II, 20- 22.

Fedai, Harid (1986). "Nizamnamesi Olan İlk Örgütümüz: Kıbrıs Türk Cemaat-i İslamiyesi", *Söz Dergisi*, Sayı: 28, 1-16.

Fevzioğlu, Bülent (1998). *Kıraathane-i Osmani'den Cumhuriyet Meclisine (1886-1996) Olaylar ve Seçimler/ Seçilenler*, Ankara: TBMM- KKTC Cumhuriyet Meclisi Ortak Yayını.

Gazioğlu, Ahmet (2000). *Kıbrıs'ta Türkler 1570-1878*, Lefkoşa: Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi.

Hatch, Mary Jo & Schultz, Majken (2017). "Relations between Organizational Identity and Image", <http://www.majkenschultz.com/wpcontent/uploads/Academic%20Publications/The%20Dynamics%20of%20Organizational%20Identity%202002.pdf> *European Journal of Marketing* 31 5/6 1997 (7 Ekim 2017).

Güldiken, Nevzat (2006). "Ulus, Ulus Devlet ve Uluslaşma Kavramlarına İlişkin Tartışmalar ve Türkiye", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 2, 157-168.

Karpat, Kemal (1995). "Kimlik Sorununun Türkiye'deki Tarihi, Sosyal İdeolojik Gelişmesi", *Türk Aydın ve Kimlik Sorunu*, Hazırlayan: Sabahattin Şen, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Keser, Ulvi (2013). "Lozan Sonrasında Kıbrıs Unutuldu mu? Sorusuna Kesitsel Bir Bakış ve M. Remzi Okan", *History Studies*, Volume 5, Issue 4, Special Issue on Lausenna, 55-80.

Korkut, Fadıl (1945). "Cemaat İşlerimize Bir Bakış", *Yankı*, 12 Kasım, Sayı: 45.

Köse, Sevinç; Tetik, Semra & Ercan, Cuma (2001). "Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler", *Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 1, 219-242.

Münch, Richard (1994). *Sociological Theory Volume I from the 1850s to 1920*, Şikago: Nelson Hall Publishers.

Özdemir, Cevdet (2001). "Kimlik ve Söylem", *Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 107-122.

Smith, Antony (1999). *Milli Kimlik*, Çev: Bahadır S. Şener, İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Sözen, Edibe (1999). *Söylem*, İstanbul: Paradigma Yayınları.

Vergin, Nur (1993). "Değişim ve Süreklilik", *Türkiye Günlüğü*, Sayı: 25, Kış, 5-7.

Yanık, Celalettin (2013). "Etnisite Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi", *Kaygı Research Article*, 20, 225-237.

Yıldız, Recep & Özdemir, Sakine (2003). "Milli Kimliğin Oluşumunda Zihniyet", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 8, 319-340.